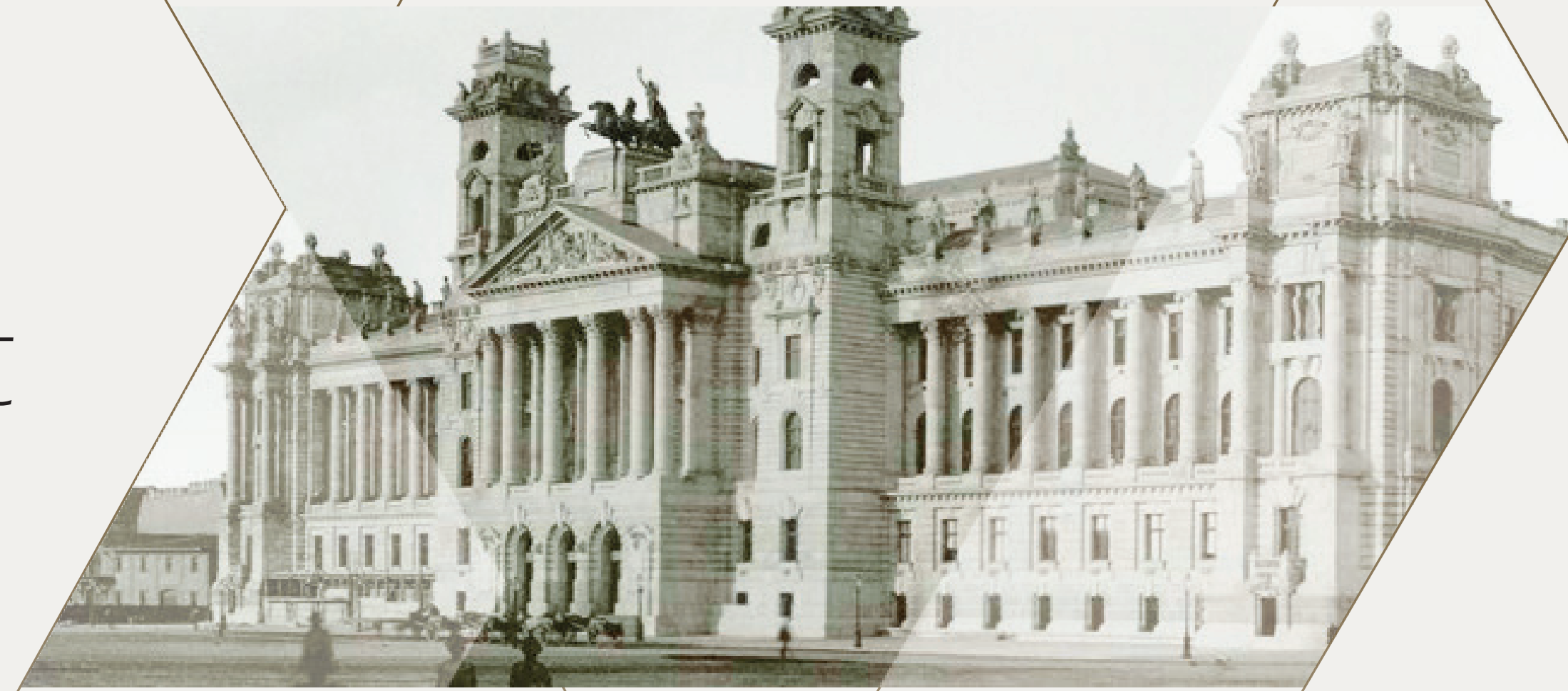

„Az emlékezés erejével...”

Bíróságtörténeti kiállítás- és konferencia-körút

2018-2019

MISKOLCI TÖRVÉNYSZÉK

A Miskolci Igazságügyi Palota története

A Miskolci Királyi Törvényszék felállításáról az 1871. évi 31. és 32. törvénycikk rendelkezett, Borsod vármegye, továbbá csonka Abaúj és Gömör megyéknek az Abaújszántói, Szikszói és Putnoki Járásbíróságokhoz tartozó területére kiterjedő illetékességgel. A törvényszék kezdetben a mai Weidlich-palota helyén a Vay portán működött, majd a Városháztéren lévő sarki épületben talált elhelyezést.

Először az 1880-as évek derekán merült fel egy, a törvényszék székhelyül szolgáló Igazságügyi Palota létrehozásának szükségessége. A helyi igényeket a központi igazgatás is támogatta, az 1886. évi költségvetésben 120.000 forintot különittek el erre a célra. Az építkezés megkezdését azonban áthidalhatatlan nehézségek késleltették. A minisztérium az összeg biztosításának feltételéül szabta, hogy Miskolc város vezetése a településen áthaladó és gyakorta árvizeket okozó Pecze patak szabályozását végrehajtsa; míg Borsod vármegye az Igazságügyi Palota mellett építendő fogház által szükségelt területnek az átadását azon feltételhez kötötte, hogy az állam a telek átíratásától számított három éven belül a fogház épületét létrehozza. 1886-ban Miskolc város a patak szabályozását nem tudta vállalni és az államot sem lehetett kötelezni 3 éven belül építésre. Mindezek miatt a kormány a költségvetésbe felvett és elkülönített összeget törölte, arról tájékoztatva a város vezetését, hogy az legközelebb csak akkor vehető fel a költségvetésbe, ha a Pecze patak szabályozása végrehajtatik.

Nyolc év elteltével, került ismét felszínre Igazságügyi Palota megépítésének igénye, 1894-ben a Borsod című lap így írt a témában:

„Egy egészen új, s még hozzá meglepő eszme vetett fel: arról van ugyanis szó, hogy a Búza vásártéren alól fekvő gróf Andrássy-féle telken építtessék fel az Igazságügyi Palota. Ott legyen ahol van a vármegye, a város, az árvaszék, az adóhivatal, továbbá hogy a város központjában legyen, ne pedig a város szélén”.

A korabeli sajtóhírek szerint az épület tervezője az ismert műegyetemi tanár Kiss István volt, ellenben a későbbi kutatások valószínűbbnek tartják, hogy a tervet Kiss-Jablonszky Ferenc készítette, akinek személyéhez több törvényhatósági épület tervezése is fűzhető.

Az Igazságügyi Palota tervei 1896-ban érkeztek meg Miskolcra a minisztériumtól azzal, hogy a törvényszék és a városi építészeti szakosztálya tegyék meg észrevételeiket, mert az építkezést sürgősen, még tavasszal szeretnék volna megkezdeni. A palota - megyeháza utcájára eső - frontját két emeletre tervezték, annak - már a terveken megjelenő - szépsége az épületegyüttes egyszerűségében rejtett, mely összhangban állt a törvényszék komoly méltóságával is.

„Az építendő palota úgy terjedelemre, mint kiállásra nézve egy ritka impozáns épülettel fogja gazdagítani városunkat. A berendezést illetőleg természetes, hogy az igazságügy céljairól lehető legbővebben és legcélszerűbben van gondoskodva.”
(Borsod-Miskolc Kézirat 1896.)

Az elfogadott tervek alapján a törvénykezés épülete magánházak közé ékelődött volna, csupán egyetlen, a Fazekas utca felé eső homlokzat és bejárat jelentett kivételt ez alól. 1896 őszén mérnökök és az építész egyet szakértői hívták fel a figyelmet a tervezés ezen hibáira, utalva arra is, hogy a palota földszinti helységei sötétek és így alkalmatlanok lesznek az épület által betölteni szándékolt rendkívül széleskörű feladatok ellátására. Utaltak arra is, hogy a hivatalokhoz egyetlen főbejárat vezet majd, ami a működés szempontjából mindenképpen hátrányos, hiszen várhatóan az épületben nyer elhelyezést a büntető és a polgári bíróság, a telekkönyv, a királyi járásbíróság, a királyi ügyészség, valamint a fogház felügyelőség is. A korabeli városvezetés szükségesnek ítélte az igazságügyi kormányzat informálását arról, hogy a tervek módosítása látszik szükségesnek annak érdekében, hogy impozáns, célszerű épület készüljön, mely minden oldalról szabadon álló törvénykezési palotát jelent. A fenti célok érdekében a helybéli bíróságok és az ügyvédi kar is összefogott. Ebbéli kérésük meghallgatásra talált, hiszen az 1897. évi kormányzati költségelőirányzat lehetőség biztosított a városképbe illeszkedő Igazságügyi Palota megépítéséhez.

A Pecze és Szinva patak szabályozása, a duzzasztó malmok sorának eltávolítása, Miskolc város gyors fejlődését idézte elő Soltész-Nagy Kálmán polgármester működése alatt. Miskolc évről-évre nagyobb, szebb és jelentősebb várossá fejlődött. Bankok, gyárak, iskolák, laktanyák épültek, majd az Erzsébet-fürdő, a múzeum, a kórház, a pályaudvar épülete gazdagította a várost. 1897-ben csilingelve indult meg a miskolci utcákon az első villamosjárat és 1899. október 25-én a törvényszék akkori elnöke dr. Ortway Miksa fényes külsőségek között adta át rendeltetésének az Igazságügyi Palota tekintélyes épületét.

Az épület homlokzata a mai Dózsa György, az akkori Major utcára nézett, ezzel párhuzamosan helyezkedett el az épület belső épületrésze, melyeket három, ezekre merőleges szárny kötött össze, négy udvart kialakítva ezáltal. Az utcai épületben a járásbírósági és a telekkönyvi hivatalok, az első nagy udvar körül a járásbírósági hivatalok, a második udvar körül a telekkönyvi iktató hivatalok, hátul pedig a fogház, a járásbírósági irattárak és az irodák kaptak helyt. A hátsó udvari részben az esküdtbírósági végtárgyalási termek voltak, a kisebb tárgyalótermek a második emelet utcai oldalán kerültek kialakításra. Külön szobát kaptak a törvényszéki bírák, az ügyészégi dolgozók és külön helységet alakítottak ki a perekben érintett felek számára is. A kor követelményének megfelelően a törvényszék épülete vízvezetékekkel

és központi fűtésrendszerrel bírt, a világítást légszusz hálózat kiépítésével oldották meg.

Az épület Dózsa György úti homlokzati részén, annak második emeletén, a békét, a jogot, a törvényt és a szabadságot jelképező szobordíszeket helyeztek el, ezzel is utalva az Igazságügyi Palota rendeltetésére.

Az épület csaknem nyolcvan évig 1978-ig biztosította a törvényszék és járásbíróságai működését, majd 1978 és 1982 között az épület átfogó rekonstrukciójára került sor, mely annak külső és belső megjelenését is érintette. Az egyre növekvő helyigényt harmadik emelet ráépítéssel igyekeztek biztosítani, a homlokzatot és a közmű rendszereket felújították, belső átalakításokat hajtottak végre.

„Az emelet ráépítés követte a régi homlokzat függőleges tengelyrendszerét, legalábbis a közép rizoliton. Itt a hideg tagozat nélküli fémszerkezet hívta fel magára a figyelmet, mely az átalakítás korára jellemző praktikus építészeti szemlélet példája.”
(Dobrossy István: Miskolc írásban és képekben)

A homlokzat felújítás az igazságszolgáltatásra utaló négy allegorikus figurát érintetlenül hagyta, azok ma is teljes pompájukban állnak a második emeleti homlokzat díszeként.

Szerkesztette: Miskolci Törvényszék
Bíróságtörténeti Munkacsoport
Grafikai szerkesztés: Kovács Gábor, Országos Bírósági Hivatal

ORSZÁGOS
BÍRÓSÁGI HIVATAL

MISKOLCI
TÖRVÉNYSZÉK